

YVES BOSSART • Her Şeye Rağmen Gülmek

YVES BOSSART 1983'te Luzern'de doğdu. Berlin Humbolt Üniversitesi'nde felsefe okudu. Bir süre lise öğretmenliği yaptıktan sonra televizyon ve radyo programlarında sunucu, yorumcu ve yapımcı olarak çalıştı. Halen Zürih Felsefe Festivali'ni düzenleyen ekipte yer alıyor ve felsefe konulu stand-up gösterileri yapıyor.

Trotzdem lachen. Eine kurze Philosophie des Humors

© 2022 Yves Bossart

© 2022 Karl Blessing Verlag, München

Bu kitabın yayın hakları Anatolialit Telif Hakları Ajansı aracılığıyla Penguin Random House Verlagsgruppe GmbH'dan alınmıştır.

İletişim Yayınları 3415 • Bugünün Kitapları 290

ISBN-13: 978-975-05-3647-2

© 2024 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 1. BASIM

1. Baskı 2024, İstanbul

EDITÖR Bahar Siber

KAPAK ve KAPAK İLLÜSTRASYONU Seda Mit

UYGULAMA Hüsni Abbas

DÜZELTİ Nebiye Çavuş

BASKI Ayhan Matbaası · SERTİFİKA NO. 44871

Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No: 6/31 Bağcılar 34218 İstanbul

Tel: 212.445 32 38 • Faks: 212.445 05 63

CILT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 45003

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,

Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 40387

Cumhuriyet Caddesi, No. 36, Daire 3, Seyhan Apartmanı,

Harbiye Mahallesi, Elmadağ, Şişli 34367 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

YVES BOSSART

Her Şeye Rağmen Gölmek

Mizahın Felsefesi Üzerine

Trotzdem lachen

Eine kurze Philosophie des Humors

ÇEVİREN

Gölsen Yüksel

İÇİNDEKİLER

Önsöz	7
Giriş - Mizah Neye Hizmet Eder?	11
Mizahın Evrim Süreci - Neden Güleriz?	19
Komiklik - Bir Şeyleri Neden Komik Buluruz?	25
Estetik Üzerine - Komiklik Zevkten Zevke Değişir mi?	49
Etik Açısından - Nelere Gülebiliriz?	55
Yaşama Sanatı - Mizah Olmadan İyi Bir Hayat Sürmek Mümkün mü?	67
Sonsöz - Mizah Bir Felsefe Olarak Ele Alınabilir mi?	83
KAYNAKÇA	86

Önsöz

Bu kitabı, halen biri üç, diğeri altı yaşında olan iki kızım borçluyum. Bana uykusuz onca saat geçirttikleri, sınırlarımı son raddesine kadar zorladıkları zamanlar olsa da, çokça mutluluk anı, bolca sevgi, kahkaha dolu sayısız anı ve birtakım felsefi bakış açıları bahsettiklerini söylemeliyim. Bir insanın “dünyaya gelişine”, kızlarımın görmeyi, duymayı ve hissetmeyi öğrenmelerine; kendi kendilerine yemeye, koşmaya ve hatta konuşmaya başlamalarına; “Ben” demeyi öğrenmelerine, oyun oynayıp kavga etmelerine, gülüp ağlamalarına tanıklık edebilmek... Bunlar sadece hayal kırıklıklarını tolere edebilmeyi öğreten kıymetli alıştırmalar değil, aynı zamanda insanı insan yapan şeye dair derin bir içgörü kazanmak anlamına da geliyor.

Her ikisi de bana tekrar tekrar insanın yaşayan bir çelişki timsali, zıtlıkların şekillendirdiği bir varlık olduğunu gösterdiler. Ruh ve beden, akıl ve duygu, mutluluk ve keder, özgürlük ve zorunluluklar, oyun ve ciddiyet – hepsi de birbirine aslında bizim sandığımızdan çok daha yakınlar. Dolayı-

sıyla sadece hayal kırıklığını değil, aynı zamanda belirsizliği de tolere etmeyi –çelişki, belirsizlik ve güvensizliğe tahammül etmeyi– öğrenmek zorunda kaldım. Şunu biliyoruz ki, çocuğu olanlar şu gerçekle hızla yüzleşirler: Planlar ve kararlar çöpe atmak içindir. İnsan ise, hayatın içinde savrulmaya devam eder. Ebeveynler olarak, çocuklarımızı yetiştirmek uğruna kendimize hedefler belirlememiz iyi ve doğrudur ama hayatın da bu konuda söyleyecek bir sözü illaki olacaktır. Ya da bir külah çikolatalı dondurmanın... Bu durumda insan pragmatik, hatta belki gerçekçi olmayı yeğleyebilir.

Çocuklarımdan aldığım bir diğer ders de şu oldu: Yaşama ait her şey bir evreden ibarettir. Ben kendi çocuklarımda ağlama, meydan okuma, korku, yemek yememe, sevgiye boğma, babaya düşkünlük evrelerini ve her şeye neden diye sorulan dönemi gözlemledim ve o zamandan beri kendi hayatıma da bir evreler silsilesi gözüyle bakıyorum. İnanın, işe yarıyor. Ne zaman bir şeyler yolunda gitmese, geçeceğini biliyorsunuz ya da işler yolunda giderken, yeni fikirlere açık olmaya devam ediyorsunuz. Bunun sebebi sadece çocukların değil, biz yetişkinlerin de henüz tamamlanmamış varlıklar oluşumuzdur. Yunan filozof Heraklitos “Her şey akar,” der, ki son derece haklıdır. Hiçbir şey sonsuza dek var olmaz; aksine her şey olur, oluşur ve yitip gider. Benim kendi varlığım bile bu akışın içindedir ve yaşama dair tek değişmez şey, değişimin kendisidir. Bu durumda akışa teslim olmak ve yeniden başlayabilmek bir istisna değil, olması gerekendir. Hatta başarısız olmak, cevapları bilmemek ya da oyun oynamak da öyle...

Ufak çocukların esasen oyun oynamaktan başka bir şey yapmamaları hayret vericidir. Bu, sabah gözlerini açar açmaz yapmaya başladıkları ilk şeydir ve gece yatağa girene kadar da oyun oynamayı sürdürürler. *Homo ludens*, yani oyuncu